

Lokal Utvecklingsplan

Forsbacka-bygden
Gävle kommun, Gävleborgs län

April 2019

**Det kommer att krävas mycket arbete och ta lång tid,
men det är en stor utmaning för oss alla som bor i bygden.**

Och arbetet har redan påbörjats!

Lokal Utvecklingsplan

Arbetet med att ta fram denna lokala utvecklingsplan startade med ett öppet möte den 20 mars 2018.

Vid detta möte genomfördes ett processarbete som utgick från frågan;

Med VAD/HUR kan vi tillsammans utveckla Forsbacka-bygden?

Processarbetet ledde fram till att det bildades sju olika arbetsgrupper som därefter arbetade vidare med olika utvecklingsområden:

- *Utveckling Storsjön*
- *Turism*
- *”Samlingsplats Forsbacka”*
- *Bostäder*
- *Kultur*
- *Tillgänglighet*
- *Idrott och friskvård*

Det gemensamma materialet har därefter sammanställts.

Sammanställningen justerades och kompletterades i omgångar för att slutligen redigeras av en mindre grupp deltagare.

Arbetsgruppernas arbete kompletterades med en gemensamt framtagen SWOT-analys, som beskriver Forsbacka-bygdens *styrkor, svagheter, möjligheter och hot*.

Den Lokala Utvecklingsplanen bör ses som ett ”levande material” och kan därför uppdateras i takt med det framtida arbetet med ett förverkligande av planens viljeinriktning.

Vår bygdeprofil

Forsbacka är en tätort i Gävle kommun, belägen vid Storsjöns utlopp i Gavleån, cirka 15 km väster om Gävle och cirka 7 km öster om Sandviken.

Ortsnamnet betyder backen vid forsen eller forsarna och namnet finns belagt från 1552 då kronan och bönderna i omkringliggande byar hade ålhus i ån.

Samhället norr om strömmen med bostadshus, skola, handelslokaler, baptistkapell med mera skapades huvudsakligen efter bildandet av Forsbacka Jernverks AB år 1870. Från 1945 har nästan alla de gamla husen ersatts med nya. De första nya byggnaderna var Konsumhallen och ett annat hus med affärslokaler, post och bostäder nära sjön.

Samtidigt tog kommunen alltmer över ansvaret för bostadsförsörjning och samhällsservice från bolaget.

Från denna period härrör också den nya kyrkan (1965).

Idrottsplatsen Mariehov anlades 1940 efter den gamla vägen till järnvägsstationen vid Margretehill.

Orten expanderade också söder om ån där annars främst herrgården var belägen. I det område som kallas Byn och låg på ågor som hörde till Ytterhärde bodde en del av brukets anställda, men bolaget kontrollerade inte all mark vilket gjorde att handlare och andra småföretagare etablerade sig.

Här låg även ett missionskapell (1867) och från 1906 Folkets hus. Byggnaden var ursprungligen planerad av Forsbacka godtemplare som föreningshus, men socialdemokratiska ungdomsklubbens medlemmar tilläts redan från början att teckna andelar i byggnadsföreningen. I källaren hade också Konsum sin första lokal.

Något senare började många arbetare arrendera skogstomter kring Storsjön för sommarstugor. Dessa är numera inte sällan avsedda för permanent boende.

På en udde i Storsjön avgränsade SCB år 2010 en separat småort med namnet *Heliga landet*. Egnahemsbebyggelse växte först upp i Svartbergsområdet och på 1950-talet intill landsvägen och Storägan öster om herrgårdsparken, där det sedan gammalt också fanns viss bebyggelse. I början av 1930-talet hade en bro byggts över sundet mellan ån och sjön för landsväg till Sandviken.

En av järnverkets specialprodukter var ihåligt borrhåll och den nya ägaren Fagersta Bruks AB hade 1929 koncentrerat sin borrhållstillverkning till Forsbacka.

1978 förvärvade emellertid Sandvik AB:s ägare Kinnevik aktiemajoriteten i Fagerstakoncernen och flyttade tre år senare produktionen av ihåligt borrhåll till närbelägna Sandviken.

Personalen minskades kraftigt med 191 personer, men det stora och relativt nya valsverket (1963) behölls tills vidare för andra valsningsarbeten.

När Kinnevik sedan upplöste Fagerstakoncernen 1984 drevs Forsbacka med viss framgång som självständigt bolag till 1989 då valsverket stängdes.

Därefter har Ovako haft en vidareförädlingsenhet på platsen (kapning, svarvning, värmebehandling av stångstål) som 2017 delvis övertogs av nybildade Forsbacka kulverk AB.

Under slutet av 1970-talet-början av 1980-talet engagerade sig ortsbefolkningen kraftigt i nedläggningsfrågan. Den sk. Forsbackagruppen bildades, vilka bland andra står bakom den väldiga permanenta utställningen Från vaggan till graven, vilken visas i ett av ångpannehusen.

Brukets sista chef, Bo Norwald, var starkt engagerad under nedläggningsfasen. Han var mån om att byggnader och verkstadsutrustning skulle förbli i Forsbacka och vara möjliga för allmänheten att ta del av. Av den anledningen bildades Stiftelsen Forsbacka Bruk 1992 och de flesta av brukets bevarade byggnader överläts till stiftelsen. Stiftare var Forsbacka Järnverk AB, Gävle kommun och föreningar i Forsbacka. Järnverket står dock inte längre kvar som stiftare.

Under första halvan av 1990-talet restaurerades många av stiftelsens byggnader genom arbetsmarknadsmedel, ett stort och viktigt arbete som 1998 belönades med det prestigefulla Europa Nostra priset.

Stiftelsen Forsbacka Bruk anordnar sommaraktiviteter på bruket i form av guidningar, utställningar, musikevenemang och kurser. Inom Gästrikland drivs Järnriket genom Läns museet Gävleborg. Det är de fyra gästrikedkommunerna Gävle, Sandviken, Ockelbo och Hofors som gemensamt arbetar med de gamla industrimiljöerna knutna till Järnbruket, detta för att lyfta fram platserna som intressanta besöksmål.

2006 startade Bergsslagssatsningen som har till syfte att lyfta fram Bergslagens industrimiljöer som attraktiva och intressanta besöksmål.

Befolkningsstatistik

(SCB 2018-12-31)

Ålder

0 - 4	78
5 - 9	86
10 - 14	81
15 - 19	106
20 - 24	82
25 - 29	138
30 - 34	76
36 - 39	75
40 - 44	89
45 - 49	122
50 - 54	131
55 - 59	123
60 - 64	113
65 - 69	132
70 - 74	145
75 - 79	87
80 - w	<u>84</u>
Summa	1748

Områden

Bergsmansvägen	Forsbacka by
Björkeback	Heliga landet
Brunnsvik	Margretehill
Forsbacka	Skottvallen

Föreningsliv

Coop Forsbacka Ek för
Ebeneser i Forsbacka (Pingstkyrkan)
Forsbacka Företagarförening
Forsbacka Hembygdsförening
Forsbacka IK
Forsbacka Kyrkokör
Forsbacka Motorbåtsklubb
Forsbacka Socialdemokratiska förening
Forsbacka Tennisklubb
Lions, Valbo/Forsbacka
PRO Forsbacka
Rotary
Rädda Storsjön
Stiftelsen Forsbacka Bruk
Storsjöns Fiskevårdsområdesförening
Unga Örnar, Forsbacka (Fritidsgården Knoppen)
Västra Valbo Fiskevårdsområdesförening
Ytterhärde Jaktklubb

Näringsliv

Antal företag i Forsbacka-bygden

(UC AB Marknadsinformation, Stockholm. 2019-03-17)

Jordbruk och skogsbruk	6 *
Tillverkning	2
Övriga tillverkningssektorn	5
Byggnads	10
Handel	10
Transport	6
Hotell och restaurang	3
Företagstjänster	22 **
Utbildningsverksamhet	7
Vård och omsorg	7
Konst och hantverk	4
Annan serviceverksamhet	15
Summa	97

* Innefattar alla registrerade jord- och skogsbruk, d v s även mindre privata ägor.

** Förvaltning-, konsult- och reklamverksamhet, redovisning och bokföring m m

Översiktsplan Gävle kommun år 2030

Översiktsplanen visar Gävle kommuns viljeinriktning för hur kommunen ska utvecklas i riktning mot en långsiktigt hållbar mark- och vattenanvändning fram till år 2030 och med utblick mot år 2050.

Översiktsplanen antogs av Kommunfullmäktige den 11 december 2017.
(Se vidare www.gavle.se)

Översiktsplan

Översiktsplanering syftar till att olika förändringar i den fysiska miljön tillsammans ska bli så bra som möjligt. Var det byggs och hur mark- och vattenområden används är viktigt om det ska bli en bra helhet och en hållbar utveckling.

Översiktsplanen ska bidra till en god miljö och hållbar utveckling. Den vägleder beslut om hur mark- och vattenområden får användas. Den ska hållas aktuell och kan göras mer detaljerad för tätorter och andra delområden. Samråd och miljöbedömningar är viktiga delar i planeringsprocessen.

I översiktsplanen talar kommunen om hur man vill att stad och land ska utvecklas, var det kan och bör byggas, var det behövs nya vägar och cykelbanor och vilka områden som bör sparas för rekreation. I planen beskrivs också vilka hänsyn som bör tas till kulturhistoriska kvaliteter, naturvärden och risk för bullerstörningar och översvämningar. Hur kommunen tänker tillgodose riksintressen ska redovisas särskilt. Planen täcker hela kommunens yta, men kan vara mer detaljerad (fördjupad) för vissa delar, till exempel en tätort.

Detaljplan

En detaljplan bestämmer hur mark och vatten ska användas inom ett visst område.

I detaljplanen ska det gå att se vad som är allmänna platser, kvartersmark och vattenområden. Allmänna platser är oftast gator, torg och parker. Detaljplanen reglerar hur de allmänna platserna ska användas och utformas. Kvartersmark är mark som kan användas för exempelvis bostäder, affärer, industrier och kontor. Inom kvartersmark kan planen till exempel reglera hur stora eller höga husen får vara, hur långt det får vara mellan hus och tomtgräns och om någon har rätt att dra fram ledningar över någon annans mark.

En **SWOT-analys** (*strengths, weaknesses, opportunities, threats*) visar på de styrkor, svagheter, möjligheter och hot/hinder som alla kan utgöra en möjlighet i det framtida arbetet för att skapa en långsiktig och hållbar bygd sett ur ett underifrånperspektiv.

Styrkor

Närhet till Gävle, Sandviken och Valbo

1,5 timme till Arlanda och 2 timmar till Stockholm

Storsjön med alla dess möjligheter

Bra plats att växa upp på (gemenskap, engagemang, trygghet)

Attraktivt boende med blandad bebyggelse

Intressant kulturhistoria – spännande framtid

Kulturhistorisk naturmiljö

Allmän service (skola, bibliotek, fritidsgård, butik, idrottsplats, fritidsaktiviteter)

Svagheter

Dåligt med stora samlingslokaler

Begränsad kollektivtrafik

Brist på gång- och cykelförbindelser från Valbo och Sandviken

Saknar attraktiva boendeformer för äldre

Undermålig hall för inomhusidrott på högre nivå (krav enligt Svenska Handbollsförbundet och Svenska Innebandyförbundet)

Brist på nyproducerade bostäder

Möjligheter

Utökad kollektivtrafik
Utveckla Mariehov idrottsplats
Fler boenden, alla kategorier
Boenden i sjönära områden
Uppställningsplatser för husvagnar och husbilar
Restaurering av Bruksparken
Satsning på Forsbacka Järnverk (ett av Europas största bevarade industriminnen)
Fritidsaktiviteter på sjön
Informationsportal (hemsida) för Forsbacka
Informationstavlor
Det geografiska läget med närhet till Sandviken, Gävle samt Storsjön
Mer lokala arrangemang – dans, möten, ungdomsåsikter
Skapa bättre nätverk
Plats för företag att etablera sig
Utökning av gästhamn (fler gäster)

Hot

Minskad kommunal service
Nedläggning av bensinstation
Nedläggning av skola och fritidsgården Knoppen
Neddragning av underhåll och service av Mariehofs idrottsplats
Storsjön otjänlig
Gruvetablering (miljöförstöring av sjön)
Ledarbrist i föreningslivet
Att attraktionskraften försvinner om bruksmiljön förfaller

Vår vision inför framtiden

För att kunna genomföra vår vision har vi **prioriterat sju områden:**

- Vi vill profilera Storsjön
- Vi vill utveckla turismen i bygden
- Vi vill verka för att skapa ”Samlingsplats Forsbacka”
- Vi vill utveckla boendet i bygden
- Vi vill bevara och utveckla kulturen inom bygden
- Vi vill verka för en ökad tillgänglighet i bygden
- Vi vill utveckla bygdens idrott och friskvård

Visionen i korthet

Utveckling Storsjön

Vindskydd och landstigningsbryggor på öar.

Utveckla Laduholmen med verksamheter samt belysning av gångväg

Elstolpar på bryggorna och belysning i båthamnen

Ordentliga badbryggor på Laduholmen

Rensa gamla träd och sly runt gamla verket, kring broarna och i kanalerna och i ån

Allmänheten bättre tillgång till sjön

Skyltning av platser runt om sjön och andra fina platser

Skyltar om svag is och strömmande vatten

Bensinpump i hamnen

Iläggingsplats för småbåtar

Turism

QR-koder med information om byggnader, platser, personer

Orienteringstavlor

Turistanpassa området kring båthamn och mack (café, bro o s v)

Flytta Sundgrens Åkeri för att ha uthyrning båtar, redskap för fiske
mm

Öka förutsättning och engagemang för Forsbackas turism

Tillgänglighetsanpassad brygga för fiske, Nedre och Övre Säljet

Bredda stigen till kyrkogården

Kontakt tas med Sandvikens Segelsällskap, SSS, för att få Emma att stanna under en dag i Forsbacka. Under dagen bjuder vi i Forsbacka på olika program

Informationsbroschyr Forsbacka

Rusta upp Engelska trädgården

Sägen-safari med guide och karta

”Samlingsplats Forsbacka” Sammankomster/tematräffar

”Arrangörsgrupp” kopplat till hemsidan

Krafter som stöttar Forsbacka Idrottsklubb (FIK) i sitt arbete med bland annat bilbingo och Ladisdanser

Utveckla vi-känslan

Forsbacka-dagar

Servicepunkt Forsbacka

Städning i Forsbacka ”plocka skräp”, organiserat eller spontant

Strandgångväg

Bostäder

Fler bostäder för unga och gamla

Trygghetsboende

Översyn av trafiksäkerheten i och runt Forsbacka

Kultur

Marknadsföring av kulturarvet i Forsbacka

Orienteringstavlor över Forsbacka och vilka/vad förknippas med bruket

Utveckla utbudet av kulturarrangemang

Tillgänglighet

Utöka kollektivtrafiken

Minska det mentala avståndet till Forsbacka från övriga närorter

Gång- och cykelväg Valbo – Forsbacka – Sandviken

Iordningställ fler gångstigar, t ex från Nedre Säljet till vattenskidklubben, bakom skolan mm

Idrott och friskvård

Inomhusgym på Mariehov

Förbättra driften på Mariehos idrottsplats, sommar som vinter

Renovera tennisbanan

Utveckla mer sport- och fritidsaktiviteter

Lämpliga lokaler för idrottsarrangemang

Kontakt

Lars Alfredsson

070 – 642 41 10

lars.alfredsson@ural.se

Kalle Sundgren

070 – 538 24 88

ulix2424@gmail.com